

Panagiarion - Szentháromsággal, szentekkel és evangéliumi jelenetekkel

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	57.600.1 
Készítés ideje:	18. SZÁZAD ELEJE
Készítés helye:	Athosz-hegy (feltehetően)
Anyag:	körtefa
Technika:	faragott
Méret:	átmérő: 7,8 cm

A nyolcszögletű, tányérszerűen faragott tárgynak eredetileg párdarabja is lehetett, amellyel egy összecukható panagiariont alkottak. A monostorokban ugyanis szokás, hogy az ebédlőben az Istenszülő tiszteletére megáldanak egy kenyert, amelyből a jelen nem lévő testvéreknek is elvisznek vagy félretesznek darabkákat. A részecskék szállítására alkalmas eszköz a panagiarion. A funkciónak köszönhetően ikonográfiája is kötött. Az egyik felén (amely a budapesti darab esetében hiányzik), az Istenszülő egyik ábrázolása szokott szerepelni, amelyet a kenyéradás során énekelt egyik himnusz övez. A másik darab állandó eleme a Szentháromság, amelyet szintén egy liturgikus himnusz vesz körül. A két központi jelenet további ábrázolásokkal is bővíthet, amint ezen a példán is látható.

A tárgy a Balkán valamelyik görög kultúrájú monostorában készülhetett a 18. század végén vagy a 19. század elején. Egy nagyon hasonló stílusú tárgyat őriznek a szófiai Régészeti Múzeum gyűjteményében is.

A középső medalionban a Szentháromság látható: a megterített kerek asztal körül három angyal ül, Ábrahám és Sára pedig fölsholgál nekik.

A középtengelyben két angyal tartja a keresztfát a két további jelenet a Keresztre feszítés és a Föltámadás.

A két alsó mezőben az Úrszínváltás látható, valamint Szent Péter és Szent Pál főapostolok, amint az egyházat szimbolizáló templommodellt tartanak a kezükben.

A tárgy „talpán” egy kis medalionban a Szentlélek galambja trónon ül, amely Krisztus második eljövételére utaló ábrázolás.

Irodalom

- Terdik Szilveszter: "Athonite" miniature carvings at the Museum of Applied Arts. *Ars Decorativa*, 2016. 2016. - és Nr. 11. kép
- főszerkesztő: Kiss Éva: "Áthoszi" miniatűr faragványok. Kiállítás az iparművészeti Múzeumban. *Magyar Iparművészet*, 2015/7. NMKK Alapítványa, Budapest, 2015. - p. 36-39. (Terdik Szilveszter)

